

KARAI LÁSZLÓ ÉS HESS ANDRÁS BUDÁN.

A régibb történetírói nemzedék mindig nagy súlyt helyezett az adatgyűjtésre és közlésre, s ismeretlen adatoknak napvilágra hozását különös érdemnek tekintette. Ezt a felfogást teljesen indokolni látszott az, hogy minél teljesebb az adatok sorozata, annál megbízhatóbb az abból vont következtetés. A történetíró munkája a bíróéval volt azonos, aki mindenekelőtt az összes részletekre kiterjedő figyelemmel igyekszik a tényállást megvilágítani s csupán ezután hozza meg az ítéletet. Az újabb történetírói nemzedék ezt a felfogást mintha figyelmen kívül hagyná s inkább a meglevő adatok újszerű beállítására törekszik, minek következtében abban keresi és találja az érdemet, ha meglepő eredményeket sikerül felmutatni. Ehhez természetesen a rendelkezésre álló adatok nem nyújtanak mindig elegendő alapot, hanem az okoskodásra esik a súlypont, ami nem egyszer a valóságtól távol álló területre ragadja az író.

Ámbár ilyen körülmények között új adattal gazdagítani az irodalmat nem nagyon lelkesít a munkára, mégsem lehetett napi-rendre térni a felett az eddig ismeretlen oklevél felett, amely egyrészt KARAI LÁSZLÓ budai prépost életének utolsó szakára vet világot, másrészt a budai ősnymondász HESS ANDRÁS életpályáját is felderíteni látszik. Az oklevél EGERVÁRI LÁSZLÓ tárnokmesternek 1494. február 8-án kelt ítéletlevele, amely egy budavári ház ügyében megindított per sorsát döntötte el. A ház az aranyművesek vagy ötvösök utcájában állott és LÁSZLÓ budai prépost tulajdonát képezte, aki azt saját pénzén szerezte meg. A pert eredetileg a budavárosi bíróság tárgyalta és fellebbezés útján jutott a tárnoki szék elé, minek következtében a tárnokmester ítéletében a per teljes anyaga bennfoglaltatik. Ezt a házat a budai káptalan LÁSZLÓ prépost régebbi rendelkezése alapján magának követelte, a budavárosi bíróság viszont ugyanazon prépost későbbi rendelkezése alapján TOLDI ANDRÁS budai polgár BORBÁLA

nevű feleségének ítélte oda. A per 1492-ben indult meg, amikor már ERDŐDI BAKÓCZ FERENC ült a budai préposti székbén, s erélyes kézzel kezdte intézni egyháza ügyeit, amelyek közé a közvetlen előde által a káptalani egyháznak adományozott budavári félház is tartozott. A budavárosi bíróság ítéletlevelének felülvizsgálatra való felterjesztését ERDŐDI BAKÓCZ FERENC budai prépost kérésére LOSSONCZY LÁSZLÓ tárnokmester rendelte el 1492. május 27-én s ámbár a budavárosi bíróság rövidesen eleget tett a tárnokmester rendeletének, mégis csupán 1494. január hó 29-én kezdték azt a tárnoki széken tárgyalni. Maga a budavárosi bíróság 1492. május 2-től kezdve foglalkozott a perrel s ítéletét 1492. június 5-én terjesztette fel a tárnoki székhöz. A budavárosi bíróság előtt a felperes budai káptalan ügyvédje TOLDI ANDRÁS budai polgár BORBÁLA nevű feleségét, aki a perirat szerint ANDRÁS özvegye volt (*honestam dominam Barbaram, relictam condam Anderconis, nunc vero consortem Andree Toldi concivis nostri*), azzal vádolta a bíróság előtt, hogy LÁSZLÓ budai prépost budavári házának felét, melyet a nevezett prépost lelke üdvösségéért azon kikötéssel adott a budai káptalannak, hogy annak jövedelméből a káptalani templomban az Oltáriszentség előtt örökmécsest tartozzék fenntartani, nem hajlandó a káptalan rendelkezésére bocsátani s ezért annak bírói átadását követelte. Az alperes BORBÁLA asszony ügyvédje ezzel szemben azzal védekezett, hogy a káptalan javára történt adományról az alperesnek nincs tudomása, a vitatott félházat a nevezett prépost halálos ágyán BORBÁLA asszonynak adta, aki azt a prépost halála óta háborítatlanul bírja.

Ezek előadása után a bíróság felszólította a peres feleket, hogy terjesszék elő bizonyítékaikat. A felperes káptalan közvetlen bizonyítékot nem tudott felmutatni, mert az a THELKY JÁNOS nevű budai esküdt polgár, aki előtt a káptalani templom javára az ajándékozás történt, már nem élt. Ezzel szemben arra hivatkozott, hogy THEGEZ MIKLÓS és ÖTVÖS MÁRTON is tudnak az ajándékozásról, minek következtében a bíróság azok kihallgatását elrendelte. A kihallgatás megtörtént, de THEGEZ MIKLÓS csupán annyit tudott mondani, hogy emlékszik ugyan a ház ügyében felmerült ellentétekre, az ellentétek anyagáról azonban nem tud számot adni. ÖTVÖS MÁRTON vallomása már kedvezőbb volt a felperes káptalan számára, mert e szerint a prépost

a per tárgyát képező házat neki akarta eladni s mikor alku közben figyelmeztette, hogy talán nem is jogosult a ház eladására, a prépost azzal nyugtatta meg, hogy bízza csak rá a dolgot, ő majd elintézi. Ennek következtében aztán abban állapotok meg, hogy ÖTVÖS MÁRTON 325 aranyforintot fog fizetni a ház vételére fejében s ezenfelül évenként 8 aranyforintot lesz köteles adni a budai káptalannak az Oltáriszentség előtti örökmécses fenntartására. Ennek ellenére az adásvételi ügylet nem valósult meg, mert a szomszédos ház tulajdonosa, ÖTVÖS IMRE a szomszédság jogán igényt tartott a házra.

A felperes bizonyítékaival szemben az alperes ügyvédje mindenekelőtt okiratokat mutatott be és pedig MÁRTON budavári plébánosnak 1492. május 21-én kelt oklevelét, mely szerint a per tárgyát képező ház egyik felerészét LÁSZLÓ prépost már régebben ANDRÁSNAK, valamint BORBÁLA nevű feleségének és JÁNOS nevű fiának ajándékozta, másik felerészét pedig halálos ágyán a nevezett plébános előtt ugyanazon BORBÁLA asszonyra hagyta. Minthogy pedig ezek a rendelkezések nem foglaltattak benne a prépostnak a budai káptalan előtt készült végrendeletében, MÁRTON budavári plébános, ki a végrendelet végrehajtásával volt megbízva, szükségesnek tartotta ezeknek a végrendeletbe való utólagos felvételét. Erre azonban a prépost papi állására való hivatkozással (pro honore suo) semmi szín alatt sem volt hajlandó s csupán azt hangoztatta, hogy összes javai a végrendeletben foglalt intézkedéseknek megfelelően osztandók szét, a budavári ház pedig teljes egészében BORBÁLA asszonyra ruházandó át. Ugyanezen oklevél hátlapján még pótlólag feljegyezte a nevezett plébános, hogy LÁSZLÓ prépost végrendeletét a káptalani tagok jelenlétében foglalta írásba s a végrendeletben egyetlen szóval sem emlékezett meg az örökmécses fenntartására tett adományról. Azt is feljegyezte továbbá, hogy a prépost halála óta immár négy esztendő telt el s ezalatt az idő alatt egyszer sem esett szó az örökmécses fenntartására vonatkozó adományról. Bemutatta továbbá az alperes asszony ügyvédje a bíróság előtt a budavárosi tanács 1489. április hó 29-én kelt oklevelét, mely ugyanazon MÁRTON plébánosnak a házadományra vonatkozóan előadott teljesen azonos vallomását tartalmazta. E szerint LÁSZLÓ prépost betegágyánál szóbakerült a prépost számára fenntartott budavári félház sorsa, amivel kapcsolatosan a prépost kijelen-

tette, hogy ezt a házrészt BORBÁLA asszonyra hagyja. Minthogy pedig az ugyanakkor felolvasott végrendeletben nem volt szó erről a házadományról, a végrendelet végrehajtásával megbízott budavári plébános annak a végrendeletbe való utólagos felvételét kérte. Ezzel szemben a prépost papi tisztességére való hivatkozással semmi áron sem volt hajlandó erre, s csupán azt hangoztatta, hogy halála után az egész ház BORBÁLA asszonnak adandó át. Végül az alperes kívánságára KALMÁR DEMETER budavárosi esküdt polgárt is meghallgatta a bíróság, aki szintén tudott az ügyről. A tanu vallomása szerint a prépost őt betegágyához hívatta, s BORBÁLA asszony jelenlétében kijelentette, hogy a nevezett asszony jó szolgálatai fejében az egész házat reá és fiára hagyja. Ezekkel az érvekkel szemben a budai káptalan bizonyítékai nem győzték meg a bíróságot s az kénytelen volt a házat BORBÁLA asszonnak odaítélni, amit a budai káptalan fellebbezése ellenére a tárnoki szék is jóváhagyott.

Ezek szerint az oklevél tartalma mindössze annyi, hogy LÁSZLÓ budai prépostnak Budán az aranyművesek utcájában háza volt, melynek felét régebben ANDRÁSNAK, BORBÁLA nevű feleségének és JÁNOS nevű fiának adta, a saját részére fenntartott másik felét pedig, illetőleg most már az egész házat halálos ágyán a nevezett BORBÁLA asszonnak és JÁNOS nevű fiának ajándékozta. Ezzel az ajándékozással szemben a budai káptalan azt vitatta, hogy a félházat a nevezett prépost az Oltáriszentség előtti örökmécses fenntartására a budai káptalannak ígérte oda, ezt azonban a káptalan a bíróság előtt nem tudta kellően igazolni s a ház a BORBÁLA asszony kezén maradt.

Látszólag sovány eredmény, ha azonban jobban szemügyre vesszük az adatokat, akkor ezekből messzemenő következtetéseket lehet levonni. Mindenekelőtt kétségtelen, hogy LÁSZLÓ prépost azonos azzal a KARAI LÁSZLÓVAL, aki a könyvnyomtatást hazánkban meghonosította. Ez a KARAI LÁSZLÓ az ítéletlevélben foglaltak szerint 1488-ban halt meg, mert MÁRTON budai plébános 1492. május 21-én úgy nyilatkozott, hogy a prépost halála óta összesen négy esztendő telt el. Ez ellentétben áll FRANKÓI VILMOS megállapításával (KARAI LÁSZLÓ budai prépost 17. l.); aki 1485. május és szeptember közötti időpontra tette a prépost elhunytát; megállapítását pedig arra alapította, hogy 1485. május 9-én KARAI LÁSZLÓ mint személynöki helytartó Budáról még

levelet intézett SCHÖNBERG GYÖRGY pozsonyi préposthoz, 1485. október 4-én azonban már LUKÁCS egri prépost viselte a személynöki helytartói tisztelet, amelyet 1473. augusztus 4-től kezdve KARAI LÁSZLÓ töltött be. FRAKNÓI érvelésével szemben áll MÁRTON budavári plébános idézett nyilatkozatán kívül az is, hogy ERDŐDI BAKÓCZ FERENCről, ki a budai prépostságban utóda volt, elsőnek RANZANUS útján értesülünk, aki tudvalevőleg 1489-ben járt MÁTYÁS király udvarában. (Praeest ei, t. i. basilicae in Veteri Buda, praepositurae titulo, Franciscus cognomine Mester, natione Hungarus, qui bonarum artium et humanitatis praesertim callet notitiam.) KARAI LÁSZLÓnak a személynöki helytartói tiszttől 1485-ben történt visszavonulását minden valószínűség szerint súlyos betegsége indokolta, amely éveken át ágyhoz kötötte, s ebben lelheti magyarázatát az is, amit FRAKNÓI szerénységével próbált indokolni (id. m. 17. l.), t. i. hogy „az igazságszolgáltatás és a nemzeti kultúra terén szerzett érdemei dacára püspöki székre nem emelkedett“. Hosszas betegségére látszik utalni az is, ami KALMÁR DEMETER vallomásában foglaltatik, t. i., hogy a prépost halálos ágyán BORBÁLA asszony nagy szolgálatait hangoztatta (ecce ista femina multa mihi impendit servicia) s ezek fejében hagyta rá budavári házát.

Ezekon a megállapításokon kívül olyan feltevésre is alapot adnak az oklevélben foglalt adatok, amelyek az előbbieknél értékesebbek. Az oklevélben ugyanis arról van szó, hogy a budavári ház egyik felét KARAI LÁSZLÓ már régebben a BORBÁLA asszony ANDRÁS nevű első férjének adta. Az ANDRÁS név az oklevélben ANDERCO alakban fordul ugyan elő, ezt azonban teljesen megmagyarázza, hogy a név MÁRTON budavári plébános bemondása alapján került forgalomba, erről a plébánosról pedig tudjuk, hogy lengyel származású volt (Monumenta episcopatus Vespriemiensis III. k. 319. l.), ezért használta lengyeles alakban az ANDRÁS nevet. Az is lehet azonban, hogy maga a nevezett ANDRÁS is lengyel származású volt s ez alátámasztaná azon feltevést (FITZ: *Hess András a budai ősnymondász* 169. l.), hogy HESS ANDRÁS neve eredetileg Huss volt s csupán politikai okokból használta a HESS nevet. Ki lehetett ez az ANDRÁS, akit KARAI LÁSZLÓ prépost arra érdemesített, hogy budavári félházát neki adta? Erre a kérdésre kielégítő választ kell találni s minthogy erre maga az oklevélszöveg nem ad támpontot,

feltevésre vagyunk utalva, amely szerint az oklevélben előforduló ANDRÁS minden valószínűség szerint azonos a budai ősnymodással, HESS ANDRÁSSAL. KARAI LÁSZLÓ ugyanis nem tartozott a bőkezű adakozók sorába s ha valakiért áldozatot hozott, annak okának kellett lenni. Mikor MÁTYÁS királynak 1474-ben 8000 aranyforintot kölcsönadott, azt a királyi kincstartó 1475. december 5-én kelt oklevelének tanúsága szerint azon kikötéssel tette, hogy amennyiben az uralkodó nem fizetné vissza a kölcsönt, úgy jogában fog állani magát a királyi kincstartó javaiból kielégíteni, s fáradozásai fejében még 400 aranyforintot is kikötött a saját számára. Ez a kikötés eléggé szokatlan volt s KARAI LÁSZLÓ jellemére nem vet kedvező világot. Éppen ezért azt hisszük, hogy a perben szereplő ANDRÁSNAK azonosnak kell lenni azzal a HESS ANDRÁSSAL, akit KARAI LÁSZLÓ római követése idején ismert meg s aki a nevezett prépost hívására Magyarországra jött, s itt a könyvnyomtatást meghonosította. Erről a HESS ANDRÁSRÓL az 1473. évi budai nyomtatvány előszavában foglaltakon kívül egyebet nem tudunk, még egy nyomtatvány előállítását után teljesen eltűnik a szereplés színteréről, szinte azt lehetne gondolni, hogy az élők sorából is. Feltevésünk helytállósága esetén ez nem történt meg, csupán hivatásával szakított, amelynek gyakorlása Magyarországon nem biztatott sikerrel. KARAI LÁSZLÓ hívta Magyarországra, KARAI LÁSZLÓ támogatásával készült az 1473. évi nyomtatvány, amelynek előállítását után KARAI LÁSZLÓ szolgálatában maradt, s szolgálatai fejében kapta tőle a budavári félházat. Ezt a budavári félházat először minden valószínűség szerint csupán nyomdája berendezésére engedte át a prépost, s csupán később ajándékozta neki. Maga HESS ANDRÁS mondja az 1473. évi nyomtatvány előszavában, hogy a prépost támogatása nélkül a nyomtatvány előállításához hozzá sem tudott volna fogni (*sine te susceptus labor neque iniri, neque expleri potuisset*), ennek a támogatásnak pedig a nyomda számára szükséges helyiség rendelkezésre bocsátásával kellett kezdődni. Azzal KARAI LÁSZLÓNAK tisztában kellett lenni, hogy HESS ANDRÁSÉRT áldozatokat kell hoznia, mert a nyomdászok pártfogása ebben az időben mindenhol áldozatokkal járt (FITZ: *Hess András a budai ősnymodász* 79—80. ll.) s az első áldozat a félház átengedése lehetett. Ez a ház felette alkalmas is volt a nyomda elhelyezésére, mert a perirat szerint az aranyművesek,

illetve ötvösök utcájában állott, már pedig HESS ANDRÁS a legjobb esetben a betűk matricáit hozta magával (FITZ id. m. 71. l.), a továbbiakhoz az ötvösök közreműködését kellett igénybevennie. HESS ANDRÁS budai megtelepedése mellett tanuskodik egyébként az 1473. évi nyomtatvány kolophonja is (finita Bude), ami ki-zárja azt a feltevést, mintha HESS ANDRÁS Óbudán dolgozott volna. Nem lehetetlen az sem, hogy KARAI LÁSZLÓ éppen azért vásárolta meg a budavári házat, hogy HESS ANDRÁS könyvnyomtatói tevékenységét előmozdítsa, s mikor az 1473. évi nyomtatvány elkészült, a nyomda céljaira berendezett félházat neki ajándékozta.

Eddig előadott feltevésünkkel szemben áll FITZ véleménye (id. m. 166. l.), mely szerint HESS ANDRÁS az egyházi rendhez tartozott, már pedig a periratban szereplő ANDRÁSnak felesége és fia volt. FITZ véleménye azonban egyrészt csupán analógián épül fel, másrészt az egyházi rendhez tartozás még nem jelentette szükségképen a házasságot tiltó felszentelést is. A periratban szereplő ANDRÁS, akit azonosnak vélünk a budai ősnomdással, túlélté KARAI LÁSZLÓ budai prépostot, mert a budavárosi tanács 1489. április hó 26-i oklevelében még élőként szerepelt, LOSSONCZY LÁSZLÓ tárnokmester 1492. május 27-i oklevele szerint pedig özvegye már TOLDI ANDRÁS felesége volt, ekkorra tehát már befejezte földi pályafutását. A budavári házat BORBÁLA asszony halála után második férje örökölte, aki a budavárosi tanács 1501. szeptember 30-án kelt oklevele szerint azt KUBINYI LÁSZLÓ budavári udvarbírónak, ez pedig KÉTHÁZY PÁL esztergomi prépostnak és testvéreinek adta el. (Esztergomi káptalan levéltára „Lad. 64. fasc. I. nr. 25.“) A ház az aranyművesek, illetőleg az ötvösök utcájában állott, amely utca azonos a mai XI. Ince pápa-térrel, középkori alakjára azonban alig emlékeztet már, mert egyik oldalán a pénzügyminiszter hatalmas palotája, másik oldalán pedig a jezsuiták hajdani kolostora tüntették el a középkori házakat. A prépost háza mindenesetre házak között állott, mert az idézett 1501. szeptember 30-i oklevél szerint mindkét oldalon ötvösök házai határolták. Közel állhatott azonban a budavári főtemplomhoz, illetőleg a budavári plébániához, s ez a közelség magyarázza azt a meghitt viszonyt, melyben az ítéletlevél szerint KARAI LÁSZLÓ prépost a budavári plébánoshoz állott, akit végrendeletének végrehajtásával is megbízott. Mint-

hogy az utca keleti oldalát a középkorban a domonkosok temploma és kolostora foglalta el, valószínűnek látszik, hogy a KARAI LÁSZLÓ prépost háza az utca nyugati oldalán, a pénzügyminisztérium palotája helyén állott, s ha egyszer sor kerülne a Karai-ház emléktáblával való megjelölésére, akkor az emléktábla elhelyezésére a pénzügyminiszteri palota lenne a legalkalmasabb.

Függelék.

I. 1489. április 26. Buda város tanácsa előtt Márton budavári plébános kijelenti, hogy László budai prépost az aranyművesek utcájában álló házát Borbála asszonyra hagyta.

Nos Thomas Meingoss dictus iudex iuraticque civis castri Novimontis Pestiensis memorie commendantes tenore praesencium significamus quibus expedit universis, quod constitutus coram nobis venerabilis ac egregius dominus Martinus arcium et sacre theologie professor, Apostolice Sedis prothonotarius, prepositus Waciensis et plebanus maioris ecclesie Beate Marie Virginis parochialis nostre, sponte confessus est et recognovit in hunc modum, quod cum ipse superioribus his annis in domum reverendi condam domini Ladislai prepositi ecclesie Veteris Budensis eodem domino preposito pro tunc in lecto egritudinis decumbente pervenisset atque cum eodem occasione et pretextu medietatis domus sue nostri in medio in platea aurifabrorum in vicinitate domorum Emerici aurifabri et Stephani Kremniczer dicti ab altera partibus site et habite, quam scilicet medietatem idem dominus prepositus post primam donacionem alterius medietatis eiusdem domus alias Anderkoni et domine Barbare consorti eiusdem, necnon Iohanni filio eorundem factam sibi reservasset, colloctiones mutuas fecissent, dictus dominus Ladislaus prepositus spontanea sua voluntate coram ipso domino Martino plebano prout futuro executore testamenti sui medietatem domus pretacte, quam sibi reservaverat, memorate domine Barbare dedisset, donasset et contulisset, rogitando eundem dominum Martinum, ut post decessum eiusdem ipsam dominam Barbaram ratione dicte medietatis domus eidem domine Barbare ultimate donate molestare non permetteret. Quibus sic peractis tandem dum memoratus dominus Ladislaus prepositus coram certis canonicis predictae ecclesie Veteris Budensis testamentum condidisset, ac exposit coram dicto domino Martino plebano legi fecisset et cum in ipso testamento nullam mencionem nec de prima, neque de altera medietatibus domus pretacte factam fuisse percepisset: dicto domino Ladislao preposito persuasisset, ut donacio illa testamento eiusdem insereretur, qui dominus Ladislaus prepositus respondisset, quod pro honore suo id minime faceret eciam pro aliquot millibus florenis. Subiunxisset preterea, quomodo ipse omnia bona sua per eum hucusque acquisita ad manus ipsius domini Martini plebani tradidisset committendo eidem, ut ea iuxta legacionem suam distribueret et similiter de domo sua pretacta iuxta priorem commissionem ipsius domini Ladislai prepositi faceret eo, quod nedom medietatem illius domus alias Anderkoni et domine Barbare consorti eiusdem, filio quoque eorundem Iohanni donatam, immo totam et integram domum pretactam cum

omnibus suis utilitatibus et pertinentiis quibuslibet ad eandem spectantibus dicte domine Barbare et Iohanni filio eiusdem donasset et contulisset. In cuius quidem recognitionis memoriam firmitatemque perpetuam presentes nostras litteras sigilli nostri munimine roboratas duximus conferendas, promittentes privilegialibus litteris nostris confirmare, dum nobis eedem in specie fuerint reportate. Datum Bude, secundo die festi beati Marci euangeliste, anno Domini millesimo quadringentesimo octuagesimo nono.

Eredetiye az esztergomi káptalan levéltárában „Lad. 64. fasc. 1. nr. 18.“ jelzet alatt.

II. 1492. május 21. Márton budavári plébános tanusítványa László budai prépost végrendeleti intézkedéseiről.

Ego Martinus arcium et sacre teologie professor, Apostolice Sedis proto-notarius, prepositus Vacienis et plebanus maioris ecclesie parochialis Beate Marie Virginis Budensis recognosco et presentibus fateor me audivisse a reverendo domino Ladislao preposito ecclesie Vetero-Budensis dedisse et donasse medietatem domus sue in platea aurifabrorum habite, quam sibi reservaverat, post donationem prime medietatis Anderconi et Iohanni filio suo, domine Barbare uxori dicti Anderconis per hec verba aut similia: Cum idem dominus prepositus in lecto egritudinis iacuisset et ego Martinus plebanus prefatus ipsum sollicitassem, ut dictam medietatem domus in scripto dicte domine Barbare donasset, respondit: Venerabile domine plebane, longo tempore vixi vobiscum tamquam cum fratre carissimo, nec erat mihi aliquid ante mentem, quod vobis non revelaverim, et bene scitis me cum domina Barbara amicabiliter vixisse, cui eciam multa bona contuli, atque illam medietatem domus predicte dare promisi, imo de facto contuli et nunc coram vobis istud fateor tamquam futuro executore testamenti mei et rogo, quod post mortem meam non permittatis eam molestare ratione dicte medietatis domus. Demum postquam dictus dominus prepositus coram canonicis ecclesie Budensis testamentum condidisset et illud coram me legi fecisset, ego considerans, quod in eodem testamento nulla mencio facta fuisset nec de prima parte domus predicte, nec de altera domine Barbare legate, volebam ego, ut donacio illius domus testamento inseratur, dominus prepositus respondit, se minime hoc facturum pro honore suo eciam pro aliquot millibus florenis et illico subiunxit: Domine plebane, fiat mi carissime, omnia et singula, que usque ad hanc horam acquisivi, tradidi in potestatem vestram, ut ea secundum ordinationem meam consciencie distribuat is, quibus legata sunt, eciam de domo predicta faciatis, quemadmodum iamdudum a me audivistis, quia nedum partem illius domus contulerim ipsi Anderconi, Barbare et filio eorum Iohanni, imo totam et integram domum cum omnibus pertinentibus ad eam et sic testamentum clausum est absque mencione et inscriptione eiusdem domus. Hec ego Martinus videlicet plebanus etc in cuius rei testimonium presentes sigillo meo annulari consignavi anno millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, die vigesima prima mensis Maii.

In margine autem ipsarum litterarum sub sigillo prefati domini Martini plebani subsequens clausula erat conscripta: Fateor insuper fuisse presentes cantorem et canonicos Budenses, dum conderetur testamentum, qui tamen

nullam mencionem fecerunt de fundacione alicuius lampadis super domo predicta, et de facto transacti sunt quattuor anni post mortem dicti domini prepositi, quibus nec lampas ardebat, nec pro ea aliquis census de predicta domo requirebatur.

Egerváry László tárnokmester 1494. február 8-án kelt ítéletleveléből, mely az esztergomi káptalan 1760. november 17-én kelt hiteles másolatában maradt fenn a gróf Zichy-levéltárban „205 csomó 1 szám“ jelzet alatt.

GÁRDONYI ALBERT.